

skuelig Tid været det, at der altid tilstodes den Embedsmand, der var udnævnt af Kongen, og som var lønnet med fast Gage eller andre bestemte Indtægter, en vis Pension, naar han formedelst Alder og Svagelighed afgik fra Tjenesten. Denne Pension fastsattes sædvanlig til $\frac{2}{3}$ af Embedsmandens faste Gage og $\frac{1}{3}$ af de af ham oppebaarne uvisse Indtægter; i Tilfælde, hvor særlig lang Tjenestetid eller meget fortjenstfuld Embedsførelse kunde motivere det, var der dog ofte givet en noget højere Pension. — For Enkernes Vedkommende var Pensionens Tilstaaelse i højere Grad end for Embedsmændene til Stadhed bleven betragtet som en Naadessag; man fandt det stemmende med Sagens Natur, at en Embedsmands Enke ikke ubetinget og uden Hensyn til Trang og Værdighed skulde have selv kun et moralsk Krav paa Pension. Imidlertid var Forholdet dog efterhaanden bleven det, at der almindeligvis ydedes Enkerne 20 pCt. af den Pension, Manden havde oppebaaret, eller som kunde have tilkommet ham; havde Enken umyndige Børn, kunde hun i Trængseltilfælde faa Pensionen forhøjet, saalænge Børnene ikke var i Stand til at forsørge sig selv.

I de nærmest forud for Grundloven gaaende Aartier havde man i stigende Grad hæftet sin Opmærksomhed paa det utilstrækkelige i den gældende Ordning vedrørende Pensionsforholdene. Var det vel Reglen, at baade Embedsmanden og hans Enke erholdt Pension, saa maatte det dog med de voksende Krav om udvidede personlige Rettigheder i større og større Grad springe i Øjnene, at man dog i Virkeligheden var undergivet den kongelige Naade, og ved det Forslag til en Pensionsanordning, der i 1846 blev forelagt Stænderforsamlingerne, blev det fra Forsamlingernes Side hævdet med stor Styrke, at den i Udsigt stillede Adgang til Pension burde afløses af en lovbeskyttet Ret. Man gjorde gældende, at de, som har ofret Staten deres Tid og Kræfter, har et saavel i Statstjenestens Natur som i Beskaffenheden af Gageringen velbegrundet Retskrav paa at forsørges af Staten, naar de paa Grund af Alder og Svagelighed sættes ud af Stand til at røgte deres Tjeneste, og man drog tillige stærkt til Felts mod den Betragtning, at Embedsmændene ikke skulde have Krav paa i alle Tilfælde at vide, at deres Efterladte vilde blive forsørgede af Staten. Stærkest gik dog Dønningerne i den Strid, som gennem mange Aar førtes om det Hovedspørgsmaal i den daværende Pensionsmaterie: om Pensionskvotienten skulde rette sig efter Tjenestetidens Længde, eller om den — som hidtil — for alle Tilfælde skulde sættes til en bestemt Brøkdæl af Indtægterne. Naar man efter megen Vaklen bestemte sig for det førstnævnte Princip, der jo har faaet Udtryk i den kort efter Grundloven emanerede Pensionslov af 5. Januar 1851, skyldtes det navnlig Hensynet til, at dette Princip var knæsat i flere og flere fremmede Landes Lovgivning, at det bringer Pensionens Størrelse i naturligt Forhold til den Nytte, Staten har haft af vedkommende Embedsmænd, og endelig at det modererer den Tilbøjelighed, der kunde være hos en Embedsmand til i en endnu arbejdsdygtig Alder at søge sig tillagt Pension.

Det Forslag til en Pensionsanordning der, som nys omtalt, i 1846 forelagdes Stænderforsamlingerne, var Resultatet af mange Aars Disput mellem Kancellierne, den kongelige Finansdeputation og en til dets Udarbejdelse nedsat Kommission; det naaede ikke længere ud i Livet end til Stænderforsamlingens Mødesale. Men da Grundloven var givet, og da der med dennes § 22 var sikret alle kongelig udnævnte Embedsmænd en lovbeskyttet Adgang til Pension efter bestemte Regler, maatte Gennemførelsen af Kravet om lovfæstede Specialregler for Embedsstandens Pensionsforhold blive en Nødvendighed. Alleerede i det førstsammentrædende Folketings 4. Møde forelagdes et Lovforslag, der i alt væsentligt — bortset fra at der nu efter Grundlovens § 22 foreslaas en egentlig Pensionsret — støtter sig til det Stænderforsamlingerne forelagte Udkast, og dette Forslag naaede, dog først efter at være undergaaet ikke uvæsentlige Ændringer, navnlig med Hensyn til Reglerne om Pensionens Beregning, at blive Lov den 5. Januar 1851.

Denne Lov, der iøvrigt alene gjaldt for de særlige kongerigske Embedsmænd og